

För länge sedan fanns här en seglingsled. På öarna levde människorna sina liv och där begravde de sina döda.

Vårat förslag till ny begravningsplats på Järvafältet är en stiliserad arki-epelag. "Havet" är det öppna parklandskapet. "Öarna" är de avskilda, väl definierade begravningsplatserna, fritt utplacerade i parken. Som en fokuspunkt finns alltid Granholmstoppen; en sloknad vulkan i vars krater omgivningens buller klingar av och ögat söker sig mot himlavalvet.

Järvafältets begravningsplats blir en viktig länk mellan Tensta på södra sidan av fältet och Akalla på den norra. Begravningsplatsen blir mer än en plats för att minnas och ta farväl, det blir en öppen park och ett led i utvecklingen av Järvafältet till ett samlande offentligt rum, en plats för rekreation för de omgivande förstäderna.

Öarna: En av tävlingens huvudfrågor är hur man kan forma en begravningsplats som rymmer både plats för stillhet, avskildhet och kontemperation och samtidigt ger rum för rekreation och aktiviteter. En annan är hur man i en framtida begravningsplats kan rymma en mängd olika religioner och gravskick. Vi tror att en begravningsplats av den här storleken och betydelsen måste kunna tillåta olika religioners särprägel, emblem och ritualer. Risker för en "avsymbolisering" är uppenbar, något som skulle urvattna de olika trosriktningarnas egenart. Platsen ska också fungera som en offentlig park med aktiviteter som kan komma i konflikt med de ceremoniella rummen.

Konceptet med "öar" i ett parklandskap är tydligt och robust. Den formgivande idén är tydlig redan när första etappen står klar. Nya öar kan adderas i olika storlek efter behov.

Varje ö är i sin grundform en skålformad cirkulär plats med inåtsluttande gräsbevuxna sidor. Utåt definieras formen av manshöga kallmurar. Besökaren som passerar genom murens öppning rör sig från ovigd till helgad mark och fortsätter till fokalpunkten – cirkelns mitt – där hon är helt avskärmad från omgivningen. Innanför murarna är man hänvisad till den inre värld som varje ö beskriver. Öarna är av olika storlek, de innehåller olika gravskick, religioner och symboler. Storleken bestäms av behovet – kistgravar tar t.ex. mycket mer plats än urngravar - men den ger också olika rumsliga kvalitéer. Inom en ö skapas ett idealiserat landskap. Det kan vara en renodlad minneslund fylld med körsbärsträd, en judisk begravningsplats med en mångfald olika stenar eller en muslimsk begravningsplats med alla kistgravar orienterade med huvudet mot Mekka. Öarna kan utnyttja livskraftiga, befintliga vegetationsdungar eller skapa ett helt öppet gräsrum av torrängskaraktär. De är förbundna med gångstråk där flera av öarna är sammanlänkade som pärlor på ett radband

Till ö tematiken ansluter sig de gamla järnåldersgravarna i nordvästra delen. Runt dessa befintliga ekdungar slås en ring av samma murelement som runt de skapade öarna. Järnåldersgravarna blir på så sätt en sekvens i begravningsplat-

sens form- och innehållsmässiga motiv och en förlängning bakåt i tiden som en påminnelse av platsens historia och tradition som gammal gravplats. **Parken:** Öarna är utplacerade i ett öppet parklandskap. Ett golv av lättskött ängsmark som bryts upp av större ytor av klippta partier som möjliggör olika typer av aktiviteter. Parklandskapet rör sig som ett vatten mellan öarna, ett neutralt rum fritt från religiös symbolik. Ibland öppnar sig större öppna friare ytor, ibland ligger ö- cirkarna nära varandra och bildar förträngda passager att röra sig mellan.

Som en centralpunkt ligger Granholmstoppen. Denna är ommodellerad och något förhöjd för att få en tydligare kontur av sfärisk kulle med tydlig topp, och kan därmed fungera som ett tydligare landmärke än idag. Granholmstoppens profil förändras i sydöstra hörnet där den befintliga platan schaktas bort så att kullen får en enhetlig lutning från topp till botten. Den befintliga skreven med en gångväg fylls igen och nya gångvägar anläggs upp på kullen (dessa ligger på kullen likt omslagsband till ett paket). Överblivna schaktmassor kan även användas för att åstadkomma öarnas skålformar så att massbalans uppnås. Högst upp på toppen skapas ett stort gemensamt ceremoniellt landskapsrum. Likt en krater på en sloknad vulkan skulpteras en stor, svagt sluttande skålform fram. I ceremoniplatsens mitt är man avskild från det mäktiga omkringliggande landskapet. Istället riktas koncentrationen uppåt mot himlasfären; himlen och solen är här symbolen - de gemensamma nämnarna för samtliga religioner. Slutningarna är av gräs med sittbara gradängsteg vilka bildar en informell amfiteater med stenlagd mitt. Vidare rensas Granholmstoppens övre hälft fri från vegetation och på dess

T v: "Poppelön i Eremonville" Jean-Jacques Rousseaus begravningsplats. Ovan: Inspirationsbild för ceremoniplatsen

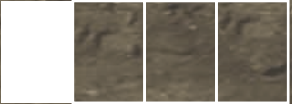
ängsklädda sidor kan få från Hästa gård gå och beta. I sydväst, på de befintliga fuktängarna, anläggs ett stort vatten. Här samlas stora delar av platsens flödesvatten upp och man kan även tänka att det ytliga grundvattnet används som en del i systemet för att få nödvändig cirkulation. Ett icke-synligt breddavlopp mot Kolkärret är också troligt. Vattnet ligger förbundet med kullens topp genom en rak gångväg som bildar slutpunkt i en ö, en minnesplats, mitt ute i vattenanläggningen.

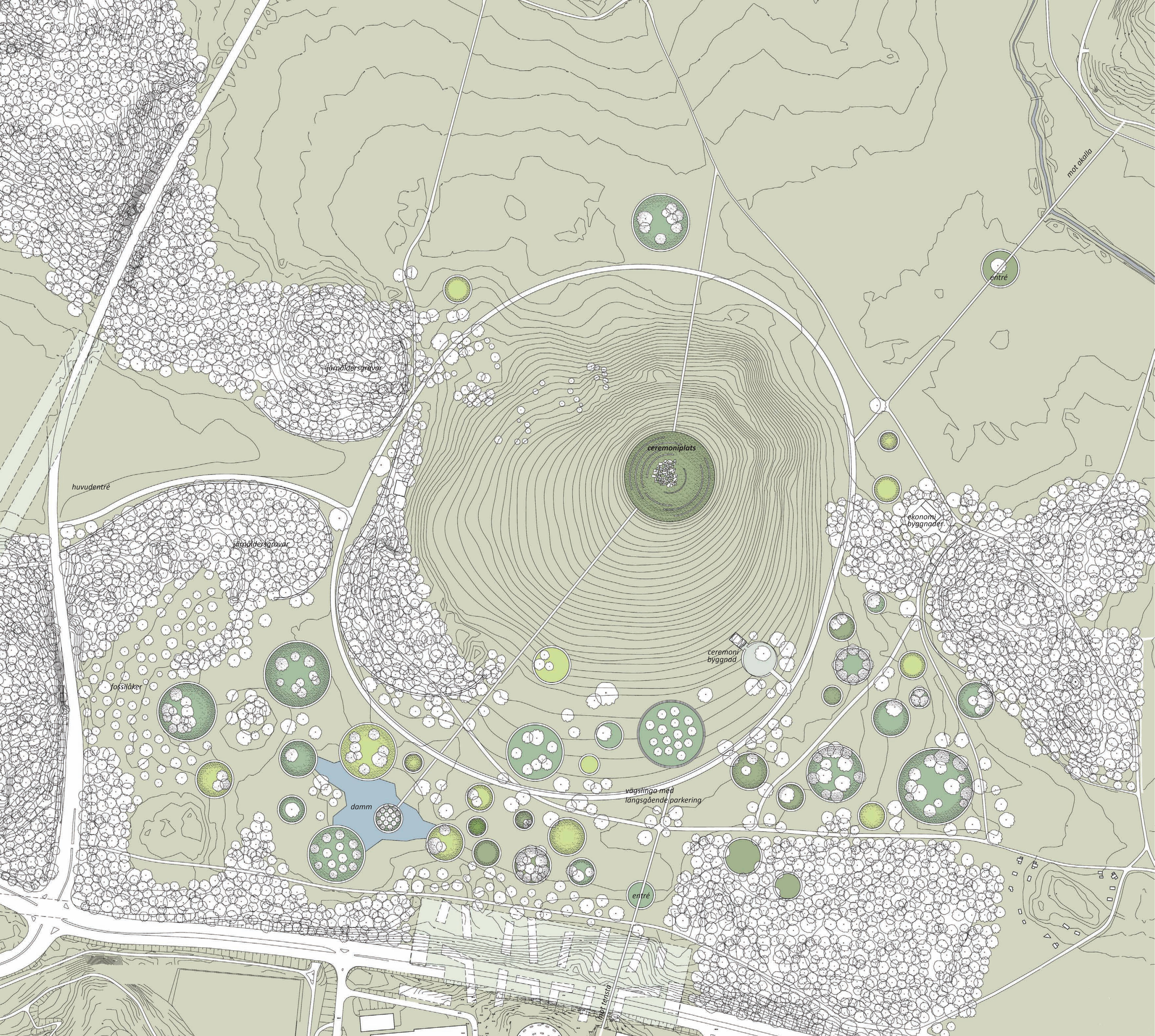
I söder och väster mot E18 och Förbifart Stockholm planteras täta trädbestånd för att skärma begravningsplatsen från trafik och buller. I sydvästra delen bildar den vackra utglesade björkskogen och den s.k. fossilåkern en effektiv fond mellan de bullerskyddande trädbestånden och ö-landskapets cirkelformade begravningsplatser.

Kommunikation: En vägslinga, som slår en båge runt Granholmstoppen, fungerar som kanaliserande trafikmatning på begravningsplatsen. Denna är en enkelriktad 5 meter bred väg med en sidställd kantparkering. Vid huvudentrén för biltrafik (från gamla Akallavägen) löper en dubbelriktad anslutningsväg som ansluter till vägslingan. Besökare till begravningsplatsen ställer sin bil längs den centralt placerade vägen och går sista biten ut till den plats, den ö, som ska besökas. Vägslingan kan även användas för kollektivtrafik och vidare kan gångvägarna nyttjas för drift- och skötselfordon.

Längdsektion genom ö-landskapet 1:200

Situationsplan 1:2000
Ekvidistans: 1 meter

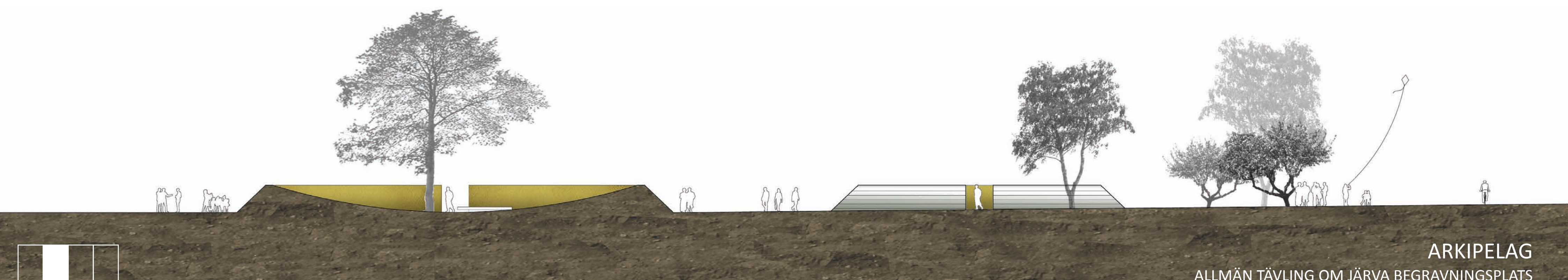
Järva begravningsplats kommer att få en viktig funktion som en länk mellan stadsfronterna norr och söder om Järvafältet. Begravningsplatsen kommer vara ett mål i sig men även en del i en sekvens på väg ut mot fältet. Under tävlings-tidens gång har vi studerat lämpliga anslutningspunkter i Akalla och Tensta och anpassat nya stråk över begravningsplatsen och vidare ut på Järvafältet efter dessa studier. Dessa tillgängliga stråk blir primära stråk genom platsen och får en egen gestaltning med specifik belysning och material. Den öst-västliga kommunikationen över fältet är också viktig att ta i beaktande, inte minst när den nya bebyggelsen runt Barkaby flygfält tillkommer. Med en förbifart delvis förlagd i tunnel kommer platsen även fungera som en länk mot Järfälla. Utöver dessa huvudstråk kommer en mängd interna stråk skapas inom begravningsplatsen. Dels, som tidigare nämnts, ut till öarna från vägslingan men även mellan öarna och till andra delar av platsen. På grund av svårigheten med tillgänglighet har vi valt att endast i liten utsträckning utnyttja Granholmstoppen som plats för begravning. Några öar är i förslaget placerade på kullens nedre hälft. Dessa kommer utgöra effektfulla platåer som höjer sig över det övriga begravningsfältet.

Entréer: Järva begravningsplats kommer att ha ett flertal entréer som signalerar platsen. För besökare med bil, huvudentrén, svänger man av från Akallavägen upp genom en befintlig dalsänka som i form och uttryck förstärks och bildar ett pelouse motiv. Rakt fram tronar Granholmstoppen med sin nakna hjässa. Vägen rör sig i en gränzon mellan den öppna dalgången och en sluten skogsridå med murpartier vilka successivt leder dig in på begravningsplatsen. Hela entrén är

regisserad som en sekvens av öppna och förträngda landskapsrum med Granholmstoppen som återkommande och försvinnande landelement.

Från Tensta leds besökarna in på begravningsplatsen i anslutning till den kommande överdäckningen av E18 och via det huvudstråk som sedan kopplar platsen mot Akalla. Entrén är formad som en av öarna där du träder in och sedan ut genom en ö-cirkel. I öster återfinns en entré från det befintliga öst-västliga stråket över Järvafältet som löper parallellt med E18. Från Akallahållet, längs det nya huvudstråket, annonserar en frikopplad ö ute på fältet begravningsplatsen. Denna ligger utanför det angivna tävlingsområdet och kan justeras i läge efter behov. Liksom Tenstaentrén rör man sig genom ett nålsöga in och ut genom ön.

Järva begravningsplats är inte tänkt som en traditionell, sluten begravningsplats. Vi ser den som en plats som tillåter en större frihet vad gäller rörelser, en tydligare dialog med sin omgivning och en större flexibilitet vad gäller framtida utbredning. Något som skiljer den från en gängse begravningsplats. I söder och väster begränsas begravningsplatsen av vägar. Ska man ta sig in till begravningsplatsen härifrån kommer man vara hänvisad till den nya infartsvägen. Från norr och öster finns ingen sådan definitiv gräns och här kommer man därför på ett friare sätt kunna röra sig in och ut genom parken även om de flesta besökare kommer kanaliseras via stråken och entréerna.

Flygperspektiv

Topografi och historia

Geologiskt landskap: Åkerholmar och Igelbäcken. Historiskt landskap: Arkeologiska lämningar och äldre vägnät.

Byggnader: Ceremonibyggnaden är nedsjunken i Granholmstoppens östsluttning och ansluter till en stenlagd cirkulär förplats vilken delvis skär in i kullens sida. Byggnadens kopparklädda lanterniner reser sig ur sluttningens gräs. Ett intimare förrum för väntande ansluter till den stora platsen utanför och förmedlar övergången till ceremonirummet.

Ceremonirummet präglas av takljuset, som med varierande temperatur och styrka som lyser ner genom lanterniner från olika väderstreck. Byggnadens interiör är av platsgjuten betong med ett blankt svart stengolv.

Ekonomibyggnaderna och en inhägnad gård är inskrivna i en cirkulär "glänta" i en skogsdunge nedanför ceremonibyggnaden. Byggnaden har en enkel rektangulär planform med ett in mot gården sluttande pulpettak. Väggar och plank utgörs av järnvitriolbehandlad, råsågad panel och taket kläs med svart papp.

Länkar och angöring

1. Angöring med bil från Akallavägen
2. Tensta
3. Akalla
4. Gång/cykel/buss mot Rinkeby
5. Gång/cykel/buss mot Kista
6. Gång/cykel/buss mot Barkarby/Järfälla

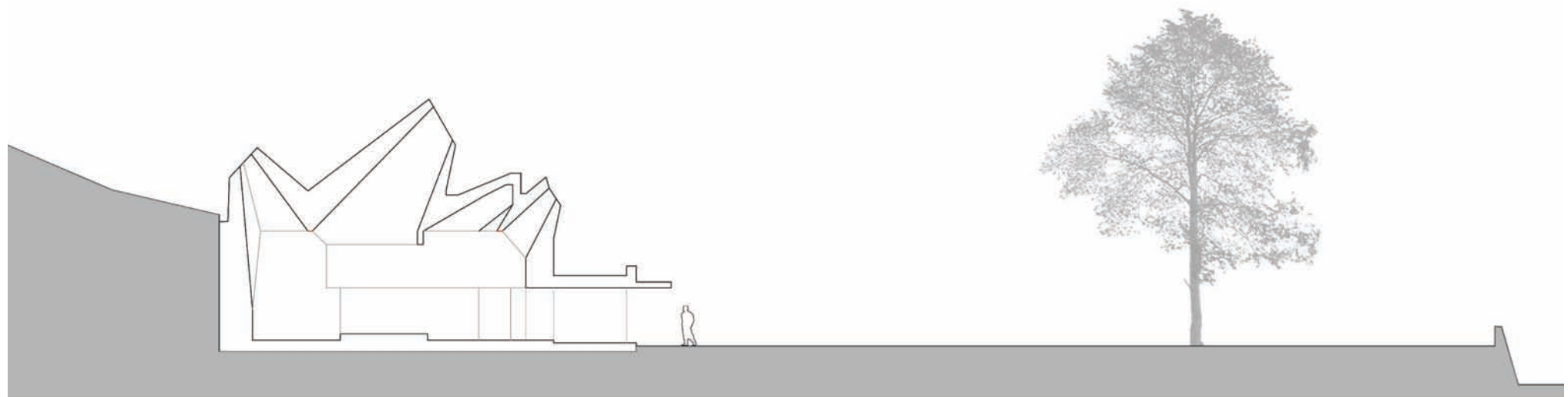
Ettapp 1

I ettapp 1 görs följande: Entréparti med infartväg och murar, utbredning av begravningsöar öster om kullen, byggnation av kapell och ekonomibyggnader, nytt huvudstråk som kopplar mot Tensta och Akalla. I övrigt utnyttjas befintligt vägnät. Kolloniområdet, White House och discgolfen finns kvar i sin nuvarande utbredning.

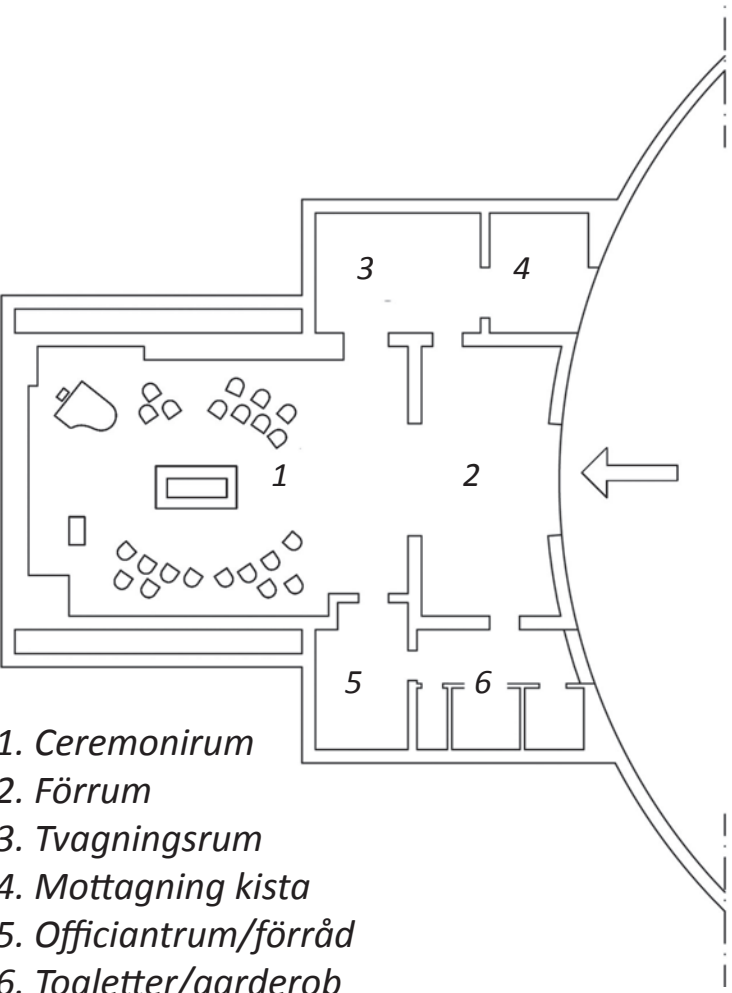

Ettapp 2

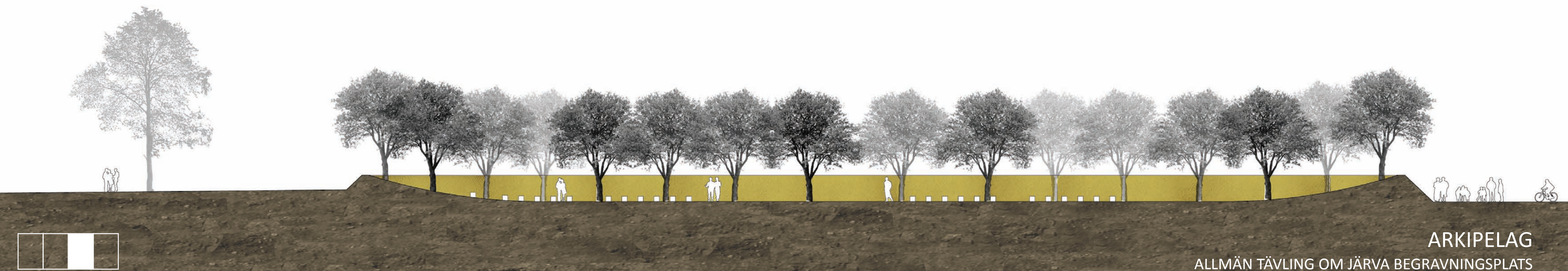
Fler öar adderas efter hand, Damm anläggs. Granholmstoppen moduleras om och en ceremoniplats anläggs på dess topp. Vägnät byggs ut. Skärm av vegetation mot E18 anläggs.

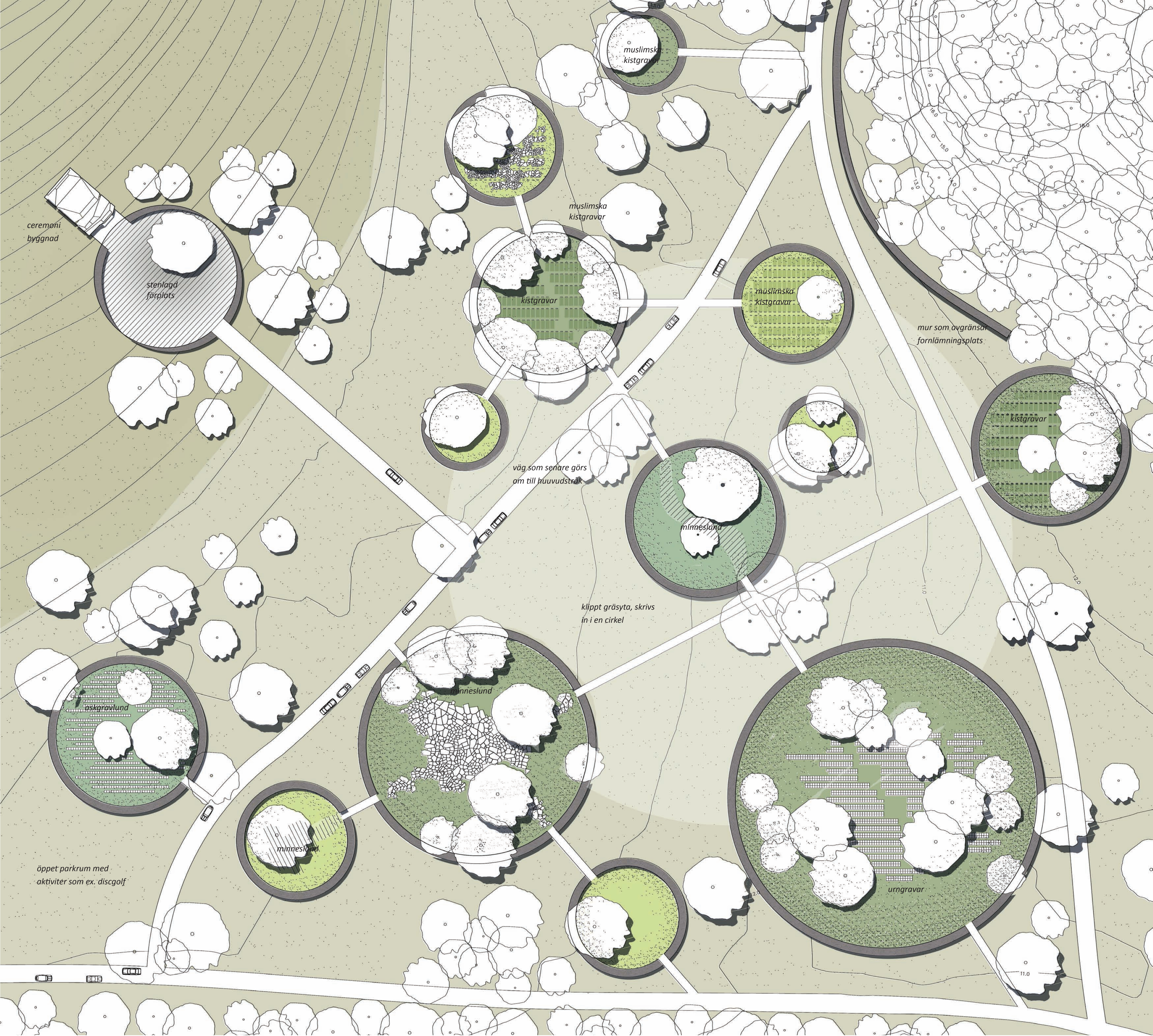

Ceremonibyggnad, sektion och plan
1:300

1. Ceremonirum
2. Förrum
3. Tvagningsrum
4. Mottagning kista
5. Officiantrum/förråd
6. Toaletter/garderob

Del av Etapp 1
Situationsplan 1:500

Etapper: En av svårigheterna med en begravningsplats är att veta framtida behov vad gäller storlek och utrymme. Vilka behov finns idag och hur ser det ut om 100 år? På Järva begravningsplats finns en förhoppning att flera av de aktiviteter som finns här idag ska kunna leva kvar jämsides med utbyggnaden av begravningsplatsen. Konceptet med öar lämpar sig väl härvidlag. I ett utvecklingsperspektiv kan öarna successivt adderas till varandra i en tätthet och omfattning som anpassas efter aktuellt behov. Öarnas innehåll kan också bestämmas utifrån behov, de kan anpassas på ett sätt som tar hänsyn till platsen inneboende kvaliteter och placeras så att konfliktpunkter undviks (exempelvis kistgravar vs. grundvattennivån) Öarnas stängda form gör att de kan leva parallellt med andra befintliga aktiviteter utan att störas av dessa. I ett ännu längre perspektiv kan man tänka sig att öarna kan expandera ut på andra delar av Järvafältet.

I etapp 1 anläggs entrépartierna, byggnaderna och öarna närmast byggnaderna i sydost. Delar av vägslingan byggs och begravningsplatsens huvudstråk anläggs. I övrigt nyttjas befintliga stråk som vägar till begravningsplatsen. Discgolfen, kolonilotterna och aktiviteterna runt White House kan leva kvar parallellt med begravningsplatsen under etapp 1. Fortums anläggning lever i enlighet med programkravet kvar parallellt med begravningsplatsen. Verksamheten döljs av en stenmur och vegetation, i övrigt behålls anslutningsvägar och byggandens skenad.

Under etapp 2 stöps Granholmstoppen om, hela vägslingan byggs och dammen anläggs. Kolonilotterna påverkas ej av denna etapp.

I takt med att begravningsplatsen sedan byggs ut kan öarna adderas efter behov. Aktiviteter som discgolf kan i teorin finnas kvar och vara en av de många aktiviteter som kan ske i parkrummen mellan öarna.

Flygperspektiv

